

Kliimaministeerium
kerli.rebane@kliimaministeerium.ee
info@kliimaministeerium.ee

Teie 29.06.2026 nr 1-4/26/2491

Meie 10.08.2026 nr 4/135

Arvamuse esitamine jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Kuldar Leis!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Kliimaministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta, millega muuhulgas rakendatakse tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitootjatele laiendatud vastutuse põhimõte, lisatakse sortimisuuingu rahastamise regulatsioon ning pannakse toidukäitlejatele kohustus arvestada tegevuskohapõhiselt toidujäätmete ja annetatud toidu koguseid ning avalikustada annetatud toidu koguste osakaal oma veebilehel.

Toetame eelnõu eesmärki vähendada toidu- ja tekstiilijäätmete koguseid, kuid leiame, et eelnõu vajab mitmes kohas täpsustamist ja direktiivist (EL) 2025/1892 kaugemale minevate sätete väljajätmist.

Järgnevalt esitame oma kommentaarid ja ettepanekud eelnõu kohta.

1. Tegevuskohapõhine toidujäätmete ja annetatud toidu koguste arvestamine

Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 3 kohaselt on teatud toidukäitlejad kohustatud pidama tegevuskoha põhjal arvestust kalendriaasta jooksul oma tegevuses tekkinud toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle igas toidukäitlemise etapis.

Direktiiv (EL) 2025/1892 ei nõua, et arvestust peab pidama iga tegevuskoha kohta eraldi. Eelnõus kavandatud tegevuskohapõhine arvestuskohustus läheb seega direktiivi miinimumnõudest kaugemale ja tekitab mitme tegevuskohaga toidukäitlejatele ebaproportsionaalse halduskoormuse. Kaupluste või toitlustusüksuste arvu kasvades tähendab tegevuskohapõhine arvestus arvestuse pidamist igas tegevuskohas eraldi, mis suurendab oluliselt personali töökoormust ja nõuab IT-süsteemide kohendamist. Juriidilise isiku tasandil koondatud arvestus annab tegevuskohapõhisest arvestusest küll väiksema detailsusastmega ülevaate, kuid leiame, et see oleks proportsionaalsem lahendus ettevõtjate jaoks.

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KOJA LIIKMED ANNAVAD üle 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD üle 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Lisaks ei ole seletuskirjas piisavalt selgelt täpsustatud, mida mõeldakse „toidukäitlemise etappide“ all. Toidukäitlemise etappide mõiste sisu on osaliselt seletuskirjas (lk 9) selgitatud tootlustusettevõtte näitel, mis eristab kolme etappi: toidu valmistamine köögis, toidu serveerimine ja klientide taldrikutele alles jäänud toit. Analoogset selgitust muude toidukäitlejate kohta seletuskiri ei sisalda, mistõttu jääb nende ettevõtjate puhul ebaselgeks, milliseid tegevusi, näiteks kauba ladustamine, riknenud kauba mahakanne, tootmisprotsessi vahesaadused, käsitatakse eraldi toidukäitlemise etapina, mille kohta arvestust tuleb pidada. Ettevõtjatel on oluline, et kohustused oleksid sõnastatud piisavalt täpselt, vältimaks segadust selle üle, milliste tegevuste puhul tuleb arvestust pidada, ja hilisemaid tõlgenduserinevusi järelevalve käigus.

Samuti selgitab seletuskiri (lk 9), et mõõtmise ja arvestuse pidamise viisi ja metoodika valib ettevõtte ise ning tegemist võib olla otsese mõõtmisega, aga ka muude hinnanguliste meetoditega. Seevastu eelnõus ei ole sätestatud, et ettevõtjatel selline valikuvabadus eksisteeriks. Ettevõtjate jaoks on oluline, et neil on paindlikkus otsustada arvestuse pidamise metoodika üle ning et see oleks tagatud ka seaduse tasandil, mitte üksnes seletuskirjas.

Kaubanduskoja hinnangul vajab täpsustamist ka § 22⁷ lõike 3 punktides 2-4 kasutatud käibekünnise, milleks on „eelmise kalendriaasta käive“, arvutamine olukorras, kus ettevõtjate majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga. Kuna kohustuse rakendumine sõltub otseselt sellest, kas ettevõtjate käive ületab kehtestatud künnist, tähendab ebaselgus selle arvutamisel künnise piiril olevale ettevõtjatele ebakindlust selles, kas kohustus talle rakendub. Samuti võib järelevalveasutustel olla sellistes olukordades keerulisem järelevalvet teha.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- **Palume eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõikes 3 sätestada, et toidukäitleja peab toidujäätmete arvestust pidama juriidilise isiku, mitte iga tegevuskoha kohta eraldi.**
- **Lisaks palume seletuskirjas täpsustada, millistes konkreetsetes toidukäitlemise etappides on erinevatel toidukäitlejatel kohustus pidada arvestust toidujäätmete ja annetatud toidu koguste üle.**
- **Palume eelnõus sätestada, et toidukäitleja saab ise valida mõõtmise ja arvestuse pidamise viisi ja metoodika ning, et arvestust võib pidada ka hinnanguliste meetoditega.**
- **Palume seletuskirjas selgitada, kuidas arvutatakse lõike 3 punktides 2-4 nimetatud käibekünnis ettevõtjate puhul, kelle majandusaasta ei lange kokku kalendriaastaga.**

2. Toidujäätmete ja kõrvalsaaduste liigitamise juhend

Toidujäätmed on jäätmeseaduse § 5² kohaselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 artiklis 2 määratletud toit, mis on muutunud jäätmeteks.

Oleme saanud ettevõtjatel tagasisidet, et toidujäätmete piiritlemine on praktikas keeruline. Toidu tootmisel tekib vahe- ja kõrvalsaadusi ning tehnoloogilist kadu, mille

liigitamine toidujäätmeteks, biojäätmeteks, kõrvalsaaduseks või söödaks suunatavaks materjaliks nõuab eksperditeadmisi. Eelnõu ega seletuskiri ei sisalda juhendeid toidujäätmete, kõrvalsaaduste, söödaks suunatava materjali ja tehnoloogilise kao eristamiseks. Ilma ühtse riikliku juhendita võib kujuneda liigitamise praktika ettevõtjate vahel erinevaks.

Kuna arvestuskohustus rakendub eelnõu § 1 punktiga 34 lisatava jäätmeseaduse § 136³¹ kohaselt 2028. aasta 1. jaanuarist, leiame, et juhend liigitamise eristamiseks peaks koostöös ettevõtjatega valmima vähemalt kuus kuud enne rakendumise tähtaega, et ettevõtjatel oleks aega oma arvestussüsteeme kohandada.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume koostöös erasektoriga koostada ja avaldada riiklik metoodika- ja liigitusjuhend, sealhulgas toidujäätmete, kõrvalsaaduste, söödaks suunatava materjali ja tehnoloogilise kao eristamiseks, hiljemalt kuus kuud enne arvestuskohustuse rakendamist 2028. aasta 1. jaanuaril.

3. Toidukäitleja mõiste erandi ulatus alkoholiettevõtjate puhul

Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 4 kohaselt ei loeta toidukäitlejaks ettevõtjat, kelle tegevusala on üksnes alkoholiseaduse § 2 lõike 1 tähenduses alkoholi tootmine, alkoholi jae- või hulgimüük või jookide serveerimine.

Praktikas ei piirdu suur osa alkoholi jae- ja hulgimüüjatest ning jookide serveerijatest üksnes alkoholiga, vaid pakuvad ka toitu ja alkoholivabasid jooke. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas selline ettevõtja loetakse erandi kohaldamisel toidukäitlejaks ja peab pidama arvestust toidujäätmete üle, või vabastab erand ta sellest kohustusest ka toidu ja alkoholivabade jookide osas.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume vähemalt seletuskirjas täpsustada, kas ja millistel tingimustel kohaldub eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõikes 4 sätestatud erand ettevõtjale, kelle tegevus ei piirdu üksnes alkoholiga, vaid kes pakub lisaks toitu või alkoholivabasid jooke, kuid põhiline on ikkagi alkoholi tootmine, müük või serveerimine.

4. Järelevalveasutusele esitatavad andmed

Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 5 kohaselt peab toidukäitleja kohustusliku tegevuskohapõhisel arvestuse pidamisel saadud andmeid säilitama vähemalt kolm aastat alates toidukäitlemise toimumise aasta lõpust ning peab tegema neis arvepidamistes sisalduva asjaomase teabe kättesaadavaks järelevalveasutusele tema taotluse korral.

Säte ei sisalda viidet, et järelevalveasutusele esitatavaid andmeid käsitletakse ärisaladusena. Küll aga lisatakse eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25³ lõikega 8 analoogne kohustus tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusele, kes peab tagama oma valduses olevate andmete konfidentsiaalsuse

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

ärisaladusena käsitatava teabe või sellise teabe korral, mis on otseselt seostatav tootja või tema volitatud esindajaga kogu andmetöötluse, säilitamise ja aruandluse protsessi jooksul. Tekib küsimus, miks ei ole ärisaladuse kaitse kohustust lisatud järelevalveasutusele, kellele tehakse kättesaadavaks toidukäitleja arvestuse pidamisel saadud andmed.

Ärisaladuse kaitse vajadus on seda olulisem, kui arvestuse pidamine saab olema eelnõu kohaselt tegevuskohapõhine. See tähendab, et järelevalveasutusele kättesaadavaks tehtavad andmed sisaldavad detailset, poepõhist teavet ettevõtja tegevuse kohta, mille avalikuks saamine võib kahjustada ettevõtja konkurentsipositsiooni oluliselt rohkem kui juriidilise isiku tasandil koondatud arvestus.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume täiendada eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõiget 5 selliselt, et järelevalveasutusele esitatud toidukäitleja arvestuse pidamisel saadud andmeid käsitletakse ärisaladusena.

5. Annetatud toidu koguste osakaalu avalikustamine veebilehel

Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 6 kohaselt peavad jaemüügiga tegelev ettevõtte, kelle põhitegevusala on toidukaupade jaemüük ning kellel on vähemalt üks füüsiline toidukauplus müügipinnaga vähemalt 400 m², ja toidutööstusettevõtte, kelle põhitegevusala on toiduainete tootmine ning eelmise kalendriaasta käive ületas 2 miljonit eurot, tagama oma veebilehel hiljemalt 31. jaanuariks andmete avalikustamise eelneval kalendriaastal annetatud toidu koguste osakaalu kohta maha kantud toidu massist, välja arvatud alkoholist.

Annetatud toidu osakaalu avalikustamise kohustust direktiiv (EL) 2025/1892 ei sea. Kaubanduskoda peab oluliseks, et direktiiv võetaks üle miinimummahus ehk jäätmeseadus ei sisaldaks võrreldes direktiiviga karmimaid või täiendavaid kohustusi. Kui ettevõtjal on annetatud toidu osakaal madal ja ta soovib seda esile tuua, saab ta seda teha vabatahtlikult. Samuti on tarbijal võimalik huvi korral ettevõtjalt näitaja kohta otse küsida. Meie hinnangul ei peaks annetatud toidu osakaalu näitaja avalikustamine olema seadusega reguleeritud kohustus.

Kohustuse põhjendatust vähendab ka see, et kui Eesti ettevõtja või tema emaettevõtja koostab kestlikkusaruande kas kohustuslikus korras või vabatahtlikult, jõuab annetatud toidu ja toidujäätmete info juba niigi kestlikkusaruandesse. Seetõttu leiame, et sama info esitamine ettevõtja enda veebilehel ei ole põhjendatud, kui see avalikustatakse juba ettevõtja või tema emaettevõtja kestlikkusaruandes.

Samuti jääb ebaselgeks, mida konkreetselt mõeldakse maha kantud toidu all – kas tegemist on kitsama, laiema või samatähendusliku mõistega kui kehtiva jäätmeseaduses § 5² sätestatud toidujäätmete mõiste. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas mõiste hõlmab kogu toidukaupade mahakannet või ainult toidujäätmeteks liigituvat kogust, mistõttu võib juhtuda, et ettevõtjad ja järelevalve arvutavad lõikes 6 nõutavat osakaalu erinevatel alusel.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Juhime tähelepanu ka sellele, et praktikas kajastavad ettevõtjad oma annetatud toidu ja maha kantud toidu arvestusi raamatupidamislikul alusel ehk rahalises väärtuses. Kuna lõikes 6 nõutava osakaalu arvutamiseks on vajalik massipõhine lähenemine, toob see ettevõtjatele kaasa täiendava koormuse luua eraldiseisev massipõhine arvestussüsteem, sest tavapäraselt on see info ettevõtte IT-süsteemis rahalises väärtuses.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- **Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 4 lisatav jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 6, kuivõrd see läheb direktiivis (EL) 2025/1892 sätestatust kaugemale. Sellega seoses palume eelnõust välja jätta eelnõu § 1 punktiga 34 lisatava jäätmeseaduse § 136³¹ lõike 2, millega sätestatakse selle kohustuse rakendamise tähtaeg.**
- **Kui lõige 6 eelnõus säilib, palume eelnõus või seletuskirjas selgelt määratleda mõiste „maha kantud toit“. Samuti palume lugeda annetatud toidu koguste osakaalu veebilehel avalikustamise kohustuse täidetuks, kui andmed avalikustatakse ettevõtja või tema emaettevõtja kestlikkusaruandes.**

6. Toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava valdkonnad

Eelnõu § 1 punktiga 4 lisatava jäätmeseaduse § 22⁷ lõike 7 kohaselt on teatud toidukäitlejad kohustatud pidama ja rakendama toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava. Lõike 8 kohaselt peab tegevuskava sisaldama vähemalt ülevaadet toidujäätmete tekkekogustest ning peamistest tekkekohtadest ja -põhjustest, eesmärged ja põhimõtteid toidujäätmete tekke vähendamiseks ja vältimiseks, kavandatavaid tegevusi nende eesmärkide ja põhimõtete saavutamiseks, tegevuste rakendamise eest vastutavat isikut või isikuid ning tegevuskava ajakohastamise korda.

Säte jätab mulje, et loetletud viis punkti on tegevuskavas kohustuslikud miinimumelemendid, mis peavad sisalduma igal juhtumil. Samas seletuskiri (lk 11-12) selgitab, et täpsed valdkonnad ja teemad valib iga ettevõtja ise ning kui mõni teema pole asjakohane, ei pea seda kajastama. Seega on eelnõuga sätestatud kindel loetelu, mida tegevuskava peab vähemalt sisaldama, kuid seletuskiri jätab ettevõtjatele kaalutlusõiguse otsustada, mis on asjakohane. Ettevõtjatele ei ole seetõttu selge, kas tegevuskavas on kõik viis punkti tegelikult kohustuslikud, või võib mõne välja jätta, ja kui saab, siis mille alusel seda otsustada. Õigusselguse tagamiseks peavad eelnõu ja seletuskiri olema omavahel kooskõlas ja nägema ette samade teemade kajastamise tegevuskavas, et vältida hilisemaid tõlgenduserinevusi ja vaidlusi järelevalve käigus.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume viia eelnõu ja seletuskirja kooskõlasse, määratledes selgelt, millised loetletud valdkonnad on ettevõtjatele toidujäätmete tekke vältimise tegevuskava koostamisel kohustuslikud ja millistel tingimustel võib mõne valdkonna tegevuskavast välja jätta.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

7. Nõutud kvalifikatsiooniga isik tootjate ühenduses

Eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 3 kohaselt peab pädevuse tõendamiseks olema tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendusel vähemalt üks pädev isik, kellel on keskkonna-, jäätmekäitlus- või materjalitehnoloogia, tootearenduse või muu tekstiilijäätmete käitlemisega seotud erialane teise astme kõrgharidus või sellele vastav kvalifikatsioon ja vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas. Säte seob hariduse ja töökogemuse nõuded sidesõnaga "ja", mis tähendab, et need on kumulatiivsed.

Seletuskiri (lk 18) kirjeldab samu nõudeid seevastu alternatiivselt ehk isikul peab olema kas vastav erialane haridus või vähemalt kolmeaastane praktiline töökogemus. Seega on eelnõu ja seletuskirja vahel ebakõla, mis jätab tootjate ühendustele ebaselgeks, kumba nõuet pädeva isiku valikul reaalselt täita tuleb.

Kaubanduskoja hinnangul on pädeva isiku kvalifikatsioonikriteeriumide sisuline hindamine mõistlik jätta tootjavastutusorganisatsiooni enda otsustada. Kui ministeerium peab pädevusnõude sätestamist seaduse tasandil siiski vajalikuks, tuleb eelnõu ja seletuskirja vaheline ebakõla eemaldada. Valdkonnas tegutseb inimesi, kellel on aastakümnete pikkune praktiline töökogemus, kuid kellel võib puududa nõutav erialane teise astme kõrgharidus. Seega oleks kumulatiivne nõue selliste isikute puhul pädeva isiku valimisel põhjendamatult piirav, mistõttu on alternatiivne nõue meie hinnangul mõistlikum lahendus.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- **Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 3.**
- **Kui ministeerium soovib siiski pädevused määratleda, palume sätestada hariduse ja töökogemuse nõuded alternatiivsena, mille kohaselt on pädeva isiku kvalifikatsiooniks piisav kas vastav erialane haridus või vähemalt kolmeaastane töökogemus jäätmekäitluse, ringmajanduse või kestlikkuse valdkonnas.**

8. Tekstiilitoodete kasutusaja arvesse võtmine

Eelnõu § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 6 kohaselt peab tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjate ühendus tootjale teenustasu arvutamisel arvesse võtma ka tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoote kasutusaega.

Direktiiv (EL) 2025/1892 annab liikmesriikidele õiguse nõuda, et tootjavastutusorganisatsioonid kohandaksid tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete puhul rahalisi tasusid lähtuvalt tootjate tavadest, võttes arvesse sellistest tavadest tulenevat toote kasutusega, kuid ei sea seda kohustusena.

Kuivõrd Kaubanduskoda leiab, et direktiiv tuleks üle võtta miinimummahuks, ei toeta me kohustuse lisamist eelnõusse. Nõustume, et näiteks kiirmoodi tuleks kõrgemalt maksustada, kuid praegu puudub toote kasutusea usaldusväärseks mõõtmiseks

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

laialdaselt tunnustatud liiduülene metoodika. Peame otstarbekamaks selle nõude juurde tagasi tulla pärast toimiva süsteemi käivitumist ja tekstiiltoodete tootepasside kasutuselevõtmist.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume eelnõust välja jätta § 1 punktiga 14 lisatava jäätmeseaduse § 25⁴ lõike 6, kuivõrd direktiiv ei kohusta seda liikmesriigil siseriiklikusse õigusesse üle võtta.

9. Sortimisuuringu rahastamiskohustuse katmine

Eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59³ lõike 1 kohaselt kaetakse sortimisuuringu kulud riigieelarvest või muudest vahenditest, sealhulgas osaliselt probleemtoote tootja või tootjate ühenduse poolt, kellel on sortimisuuringu rahastamise kohustus.

Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, mille alusel otsustatakse, kas rahastamiskohustus lasub probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel. See tekitab ebaselgust, kuna tootja ja tootjate ühendus on erinevad juriidilised isikud ning peab olema ette teada, kas maksekohustus on ettevõtjal ehk tootjate ühenduse kliendil või tootjate ühendusel.

Täpsustamist vajab ka „osaliselt“ rahastamise sisu. Eelnõu ega seletuskiri ei täpsusta, milline osa sortimisuuringu kuludest kaetakse riigieelarvest ja millise osa kannab tootja või tootjate ühendus. Ettevõtjatel on oluline seda proportsiooni teada, kuna sellest sõltub otseselt nende rahaline kohustus.

Lisaks peab olema läbipaistev ja kontrollitav, mis konkreetsed kulud tootjate kanda pannakse. Tootjate kanda võib panna üksnes asjaomase probleemtoote kohta tehtava uuringu põhjendatud ja otseselt seostatava kulu, mitte sortimisuuringu kulusid tervikuna. Leiame, et enne uuringu tellimist või tasu määramist peavad ettevõtjatele olema teada uuringu eesmärk, ulatus, metoodika, eelarve ja kulude jaotamise põhimõtted, et tasu kujunemine oleks nende jaoks jälgitav ja kontrollitav.

Seletuskiri (lk 32) selgitab, et § 59³ lõikes 1 sätestatud rahastamiskohustus ei teki iseseisvalt sellest sättest, vaid tuleneb tootekategooria erisättest, ning tekstiili puhul on selleks eelnõu § 1 punktiga 14 lisatav jäätmeseaduse § 25³ lõike 1 punkt 5, mis viitab otse § 59³ lõike 3 hinnavalemile. Seletuskirjas on selle kohustuse puhul ekslikult viidatud § 25³ lõike 1 punktile 3, mis käsitleb jäätmete sortimist, korduskasutamiseks ettevalmistamist ja ringlussevõttu käitlustoiminguna, mitte riiklikku sortimisuuringut. Seega vajab seletuskiri parandamist.

Seletuskiri (lk 45) toob teise näitena patarei- ja akutootjad, kellele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2023/1542 tulenevalt kohaldub analoogne kohustus hinnata kanda nende probleemtooterühmadega seotud sortimisuuringu kulud. Seletuskirjast ei selgu, kas rahastamiskohustus on ette nähtud üksnes nendele kahele probleemtoote kategooriale, kellele on olemas eraldi õiguslik alus, või kohaldub see ka teistele probleemtoote kategooriatele. Kuna § 59³ ei loo konkreetsetele probleemtoodete tootjatele kohustust, tekib küsimus, kas teistel probleemtoodete tootjatel puudub sortimisuuringu rahastamiskohustus üldse, või on selle kohta eraldi alus mujal, mida

seletuskiri ei ole selgitanud. Seega praegu ei selgu seletuskirjast piisavalt selgelt, millistel probleemtoodete tootjatel hakkab olema sortimisuuringu hüvitamise kohustus.

Kaubanduskoja ettepanekud:

- **Palume seletuskirjas selgitada, mille alusel määratakse, kas sortimisuuringu rahastamiskohustus lasub probleemtoote tootjal või tootjate ühendusel.**
- **Samuti palume vähemalt seletuskirjas täpsustada, millises proportsioonis jaotub sortimisuuringu kulu riigieelarve ja tootja või tootjate ühenduse vahel, ning tagada rahastamise läbipaistvus.**
- **Palume parandada seletuskirjas ekslik viide eelnõu § 1 punktiga 23 lisatavale § 25³ lõike 1 punktile 3, mis peaks olema viide punktile 5.**
- **Palume seletuskirjas esitada ammendav loetelu probleemtoote kategooriatest, kellele eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jätmeseaduse § 59³ kohane sortimisuuringu rahastamiskohustus kohaldub, koos viitega igaühe õigusliku aluse erisätele.**

10. Vastutus toidujäätmete tekke vältimise nõuete rikkumise eest

Eelnõu § 1 punktiga 23 muudetakse jätmeseaduse § 120, millega muutub karistatavaks ka toidujäätmete tekke vältimise nõuete ehk §-de 22⁷ ja 22⁸ rikkumine. Rikkumise eest võib füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 200 trahviühikut ning juriidilist isikut rahatrahviga kuni 100 000 eurot.

Seletuskiri (lk 36) selgitab, et tegemist ei ole sisulise muudatusega, kuna jätmete tekke vältimise nõuete rikkumine sisaldus vastutussättes ka varem ning karistusmäärad ei muutu. Samas kohalduvad karistused eelnõu kohaselt oluliselt detailsematele kohustustele kui varasem üldkohustus, sealhulgas tegevuskohapõhisele arvestuse pidamisele, tegevuskava koostamisele ja rakendamisele ning andmete avalikustamisele. Nagu käesolevas arvamuses eespool (punktid 1 ja 6) toodud, on osa neist kohustustest eelnõus ebaselgelt sõnastatud. Näiteks ei ole selge, milliseid tegevusi käsitatakse toidukäitlemise eraldi etapina, ega see, millised tegevuskava viiest loetletud elemendist on ettevõtjale tegelikult kohustuslikud. Arvestades, et rikkumise eest võib juriidilisele isikule määrata kuni 100 000 euro suuruse rahatrahvi, on oluline, et selliste ebaselgete kohustuste sisu oleks üheselt mõistetav enne, kui nende rikkumine saab kaasa tuua karistuse.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume enne muudetava jätmeseaduse § 120 jõustumist täpsustada, millised konkreetsed tegevused kujutavad endast sätte rikkumist.

11. Muudatustega kaasneva halduskoormuse kasv ja mõjuanalüüs

Eelnõu toob ettevõtjatele kaasa terve rea uusi kohustusi, näiteks toidujäätmetega seotud andmete kogumise ja säilitamise, tegevuskavade koostamise, avalikustamisega seotud koormus ja kulud ning tekstiiljäätmete laiendatud tootjavastutusega seotud kohustused ja kulud. Seletuskiri tunnistab, et halduskoormus kasvab, kuid jätab lahtiseks, kui suur

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

see kasv tegelikult on ja kuidas eri kohustused kokku ettevõtjate igapäevatööd mõjutavad. Puudub selge ülevaade, kas väiksemale kauplusele või tootjale tähendab see paari täiendavat tundi kuus või hoopis vajadust palgata uus töötaja ja soetada uus tarkvara.

Ilma sellise koondhinnanguta on ettevõtjatel raske aru saada, kas nõuded on nende tegeliku suuruse ja mõjuga tasakaalus.

Mõjuanalüüs peaks sisaldama toidujäätmetega seotud kohustuste puhul eeldatavat ajakulu ja rahalist mahtu puudutatud ettevõtjatele, eristades ühekordset kohanemiskulu, näiteks uue arvestussüsteemi juurutamine, korduvast iga-aastasest halduskoormusest. Samuti tuleks mõjuanalüüsis arvestada kuluartiklit, mis tuleneb ettevõtjatele vajadusest luua toidu mahakannete kohta eraldi massipõhine arvestussüsteem, kuivõrd praegune arvestus toimub üldjuhul raamatupidamislikult rahalises väärtuses, mitte massis. Kuna kõik kohustused rakenduvad samadele ettevõtjatele korraga, peaks mõjuanalüüs hindama ka nende koosmõju ehk kui palju tuleb muuta olemasolevaid tööprotsesse ja IT-süsteeme ning milline on sellega kaasnev otsene ja kaudne kulu.

Tekstiili laiendatud tootjavastutuse osas peaks mõjuanalüüs kajastama tootjatele kaasnevat halduskoormust ja selgitama, millistest kuluartiklitest tootja rahaline kohustus eeldatavalt koosneb, näiteks registreerimine probleemtooteregistris, aruandluskohustused, tasu tootjate ühendusele ja sortimisüüringu rahastamiskohustus, ning hindama, kui suured võivad need kulud olla. Seletuskiri kirjeldab põhjalikult tootjate ühenduse asutamise ja käivitamisega seotud tegevusi, sealhulgas IT-süsteemi loomist, personali värbamist, tariifisüsteemi ja ökomodulatsiooni meetoodika väljatöötamist ning logistika korraldamist, kuid ei anna nende kohta ühtegi rahalist hinnangut. Palume täpsustada tootjate ühenduse asutamise ja tegevuse esimeste aastatega kaasnevaid hinnangulisi kulusid, sealhulgas eeldatavat tasu suurusjärku, mida tootja peaks ühendusega liitumisel arvestama. Sortimisüüringu rahastamiskohustuse puhul, mille suurus arvutatakse eelnõu § 1 punktiga 23 lisatava jäätmeseaduse § 59³ lõikes 3 sätestatud hinnavalemi alusel turule lastud toodete koguselt, peaks mõjuanalüüs esitama eeldatava kulu tonni kohta, et tootjatel oleks võimalik oma tulevast rahalist kohustust juba varakult hinnata.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume täiendada mõjuanalüüsi nii, et see näitaks uute kohustuste tegelikku ajalist ja rahalist mõju ettevõtjatele.

12. Jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise ning jäätmete tekke vähendamise sihtarvud

Eelnõu § 1 punktiga 32 lisatava jäätmeseaduse § 136³ lõike 7 kohaselt tuleb hiljemalt 31. detsembriks 2030 vähendada toidujäätmete teket vähemalt 10% toidu töötlemisel ja valmistamisel võrreldes aastatel 2021-2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega; vähemalt 30% elaniku kohta toidu jaemüügi ja muul viisil tarnimise käigus, restoranides ja toitlustusteenuste pakkumisel ning kodumajapidamistes kokku võrreldes aastatel 2021-2023 tekkinud keskmise aastase toidujäätmete kogusega.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Mõistame, et sihtarvud tulenevad direktiivist (EL) 2025/1892 ning Eestil on kohustus need siseriiklikusse õigusesse üle võtta. Seletuskiri (lk 39) selgitab, et sihtarvude täitmist ei delegeerita üksikute ettevõtete tasandile ja nende täitmise eest vastutab riik tervikuna, kujundades ja rakendades asjakohaseid poliitikameetmeid ning toetades toidukäitlejate ja teiste osaliste panust toidujäätmete tekke vähendamisse. Samas on säte sõnastatud eelnõus selliselt, et seda lugedes ei ole selge, kellele sihtarvud seatud on. Ettevõtja, kes loeb üksnes eelnõu teksti, võib jõuda järelduseni, et kohustus on suunatud otse temale, mitte riigile. Seega leiame, et ka eelnõu tasandil tuleks sätestada, et sihtarvud on riigi tasandi mõõdikud ega kohaldu otse ettevõtjatele.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume täpsustada eelnõu § 1 punktiga 32 lisatava jäätmeseaduse § 136³ lõiget 7 selliselt, et sellest nähtuks selgelt riigi vastutus sihtarvude saavutamise eest.

13. Asjaomaste ettevõtjate teavitustöö

Eelnõuga kehtestatakse ettevõtjatele mitmeid uusi ja mahukaid kohustusi, sealhulgas tekstiil-, tekstiiliga seotud ja jalatsitoodete tootjatele laiendatud tootjavastutus ja liitumiskohustus tootjate ühendusega, ning toidukäitlejatele toidujäätmete ja annetatud toidu koguste arvestuse pidamine, tegevuskava koostamine ja andmete avalikustamine. Tekstiilivaldkonnas on tootja mõiste (eelnõu § 1 punktiga 5 lisatav jäätmeseaduse § 23 lõige 1¹⁵) lai ja hõlmab nii valmistajaid, edasimüüjaid oma kaubamärgi all, importijaid kui ka kauglepingute alusel müüjaid, mistõttu ei pruugi ettevõtjatele muudatuste jõustumisel selge olla, kas nad kvalifitseeruvad uue regulatsiooni tähenduses tootjaks.

Leiame, et uute ja mahukate kohustuste rakendamise eelduseks on, et ettevõtjad mõistaksid, kas ja millised kohustused neile laienevad. Selguse puudumine, näiteks tootja mõiste kohaldamisel, võib kaasa tuua kohustuste hilinenud avastamise või ebaühtlase rakendamise. Seega on oluline juba ennetavalt tegeleda asjaomaste ettevõtjate teavitamisega, et muudatustega kohanemine oleks nende jaoks sujuv ja selge.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume Kliimaministeeriumil koostöös ettevõtjate esindusorganisatsioonidega enne kohustuste rakendumist teha teavitustööd ja korraldada infopäevi, mille käigus selgitatakse ettevõtjatele arusaadavalt eelnõust tulenevaid uusi kohustusi, sealhulgas seda, keda loetakse tekstiil-, tekstiiliga seotud või jalatsitoodete tootjaks. Kaubanduskoda on valmis sellele protsessile kaasa aitama.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

100

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

100

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Sandra Melani Mellikov

sandramelani.mellikov@koda.ee 6040071